

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 16821
Tarih: 11.02.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Enerji Dağıtım Şirketlerinin Kamulaştırılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'nin elektrik dağıtım işi 2009 yılından itibaren özelleştirme programına alınarak 21 özel dağıtım şirketine devredilmiştir. Özelleştirilmelere gerekçe olarak elektriğin daha kaliteli ve ucuz şekilde vatandaşa iletileceği söylenmiştir. Ancak, aradan geçen 10 yılı aşkın sürede yaşananlar bu işin aslının öyle olmadığı, elektrik dağıtım şirketlerine zenginlik, vatandaşa ise yoksulluk getirdiği gerçeği bütün çıplaklığı ile açığa çıkmıştır. Nihayetinde yılbaşından itibaren elektriğe % 52 ve % 127 aralığında zam yapılması ile elektrik faturalarının ev kiralari ile yarışır duruma gelmesi, Ağustos 2021 tarihlerinde Türkiye'nin en az 23 ilinde elektrik kesintileri yaşanması ve son olarak Isparta'nın 4 güne yakın elektriksiz kalması bunun en bariz göstergeleridir.

EÜAŞ tarafından dağıtım şirketlerine 32 kuruşa satılan elektriğin, dağıtım şirketlerince vatandaşa 137 ile 206 kuruşa satılması bir sermaye transferidir. Üstüne üstelik günlerce elektrik kesintilerinin yaşanması özelleştirmenin diğer bir sonucudur. Çünkü Sayıştay raporlarına da yansıdığı gibi özelleştirilen elektrik dağıtım şirketlerinin yapması gereken bakım ve onarım faaliyetlerini yerine getirmemesi bu yaşananları kaçınılmaz kılmaktadır.

Türkiye'de 4 kişilik bir hanenin aylık asgari elektrik tüketimi uzmanlar tarafından ortalama 230 kWh hesaplanmaktadır. Buna rağmen, kademeli tarife sistemine geçildiğinde düşük fiyattan faturalandırılacak kısım için daha önce belirlenen aylık 150 kWh'lık miktarın çok düşük olduğu iktidar tarafından da görülmüş olacak ki bu karardan geri adım atılarak 210 kWh'e çıkarılmış, ancak bu bile vatandaşın tepkisini dindirememiştir.

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 14 Şubat 2022	Esas No: 2/4169

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIĐI
11 Şubat 2022
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
11 Şubat 2022
No. 964482
EBYS'ye AKTARILMIŐTIR

Aralık 2021’de bir ailenin ödediği elektrik faturası ortalama 210 TL iken, Ocak 2022 itibarıyla aylık faturası 370 TL’ye kadar çıkmıştır. Fahiş oranlardaki bu zamlar iktidarın tasarruf, verimlilik, dar gelirli vatandaşlara yönelik iyileştirme iddialarının tamamen göstermelik olduğunu ortaya koymaktadır. Astronomik rakamlara ulaşan elektrik faturalarının Türkiye’nin birçok yerinde protesto edilmesi AKP iktidarının yanlış enerji politikalarına karşı yükselen halkın çığlığıdır.

Anlaşılan o ki; denetimsizlik, öngörüsüzlük ve kar hırsı bu tür kesintilerin daha çok yaşanmasını kaçınılmaz kılacaktır. İktidarın enerji politikası tam bir fiyaskodur. Elektrik dağıtımının özelleştirilmesi kalite veya ucuzluk getirmemiş, pahalılık ve kesintiler getirmiştir. Bu nedenle zamların ve kesintilerin önüne geçilmesi ancak enerji sektörünün mutlaka ve acilen kamulaştırılması ile mümkündür.

EPDK, mevzuat gereği elektrik fiyatlarını, üçer aylık periyotlarla yılda dört kez düzenlemektedir. Ancak bu yetki 1 Ekim 2021’de kullanılmamış, zamlar yılın son günü açıklanmıştır. Eğer elektrik fiyatlarına yapılan zamlar örneğin Kasım ayı içinde veya Aralık ayı başında açıklanmış olsaydı, kamu çalışanlarının ve emeklilerin maaşlarına Aralık ayı enflasyon verileriyle ve diğer aylarla birlikte yansıyacaktı. Zammın yürürlük tarihi 1 Ocak 2022 olunca bu yüksek artışlar enflasyon hesabının dışında kalmıştır. Aynı değerlendirme doğalgaz fiyatları için de geçerlidir. Böylece yapılan maaş-ücret artışlarının önemli bir bölümü, yapılan zamlarla geri alınmış durumdadır.

Özelleştirmenin en temel iddiası olan kaliteli, kesintisiz, ucuz ve güvenilir elektrik sağlanacağı vaatleri, sadece yaşanan son zamlarla birlikte dahi boşa çıkmıştır. Bugüne dek özelleştirilen dağıtım şirketlerinin özelleştirme sonrası durumu değerlendirildiğinde; dağıtım bölgelerinden gelen şikayetlerin yoğunlaştığı, sokak aydınlatmaları, elektrik enerjisi kesinti süresi ve sıklığı ile yeni yerleşim bölgelerindeki konutlara elektrik enerjisi ulaştırılamaması gibi sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Ne yazık ki kaliteli ve kesintisiz elektrik sunumu söz konusu bile değildir. Bunun son örneği Isparta ilinde yaşanan 4 günlük elektrik kesintileri ile de ispatlanmıştır.

Günümüzde yaşamsal öneme sahip olan elektrik ihtiyacının kamu eliyle yapılması gerekirken, piyasanın kar hırsına bırakılması kabul edilemez. Enerji herkes için en vazgeçilmez bir insan hakkıdır. Enerjiye ulaşmadan neredeyse hiçbir işin yapılamadığı, adeta yaşamın durduğu günümüzde enerjiyi kullanıcılara ulaştırmak kamusal sorumluluk ile yapılması kaçınılmaz bir hizmet olmalıdır.

Tüm bu nedenlerle, Elektrik enerjisi fiyatlarında manipülasyonları önlemek için gerek kurulu güç dengesi gerek üretim miktarı açılarından, üretim altyapısında kamunun ağırlık kazanması şarttır. Kamu elindeki santrallerin özelleştirilmesi derhal durdurulmalı, verimli özel santraller kamulaştırılmalıdır. Büyük rüzgâr çiftlikleri, çok büyük güneş enerjisi üretim sahaları, planlaması yapılmış, doğal ve toplumsal çevreye zararları asgari düzeyde olacak, yöre halkının kabul ettiği ve devreye alındığında yöre halkına doğrudan ve dolaylı katkılar sağlayacak yenilenebilir enerjiye dayalı büyük elektrik üretim tesisleri, kamu eliyle yapılmalıdır.

Bu çerçevede şu anda faaliyet yürüten tüm elektrik dağıtım şirketlerinin kamulaştırılarak, elektrik dağıtımının devlet eliyle yapılması hem hesap verilebilirlik ve sorumluluk anlamında tek bir muhatapın olmasına hem de özel şirketlerin kar etme anlayışının ortadan kalkmasına imkân vereceğinden, tüm halkımızın ekonomik anlamda yararına olacak bu düzenlemenin hayata geçirilmesi çok önem arz etmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Elektrik dağıtım işinin kamu eliyle yapılması sağlanarak özel dağıtım şirketlerine aktarılan mali kaynağın kesilmesi hedeflenmiştir.

MADDE 2- Kamu hizmeti niteliği taşıyan elektrik dağıtım işinin özel şirketlerden alınarak kamuya (devlete) devredilmesi işleminde bedel hesaplanması, ödeme şekli ve faiz ile ilgili hükümleri içermektedir.

MADDE 3- Kamulaştırılmasına karar verilen özel elektrik dağıtım şirketlerinin tespit ve değerlendirme işlerini yürütecek komisyonun yönetmelikle belirlenmesi düzenlenmiştir.

MADDE 4- Özelden kamuya geçen elektrik dağıtım işinde, özel şirketlerde çalışanların özlük haklarının kaybolmamasına yönelik hükümler yer almaktadır.

MADDE 5- Elektrik dağıtım işinin özelden kamuya geçmesi öncesinde, özel şirketlerin kamuyu borç altına sokabilecek nitelikteki işlemlerinin geçersiz olacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 6- Özelden kamuya geçecek olan elektrik dağıtım işinin, devir işlerini yürütecek komisyonun iş ve işleyişinin yönetmekle düzenleneceği öngörülmektedir.

MADDE 7- Yürürlük maddesidir.

MADDE 8- Yürütme maddesidir.

ENERJİ DAĞITIM ŞİRKETLERİNİN DEVLETLEŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

Devletleştirilecek şirketler

MADDE 1- (1) Elektrik dağıtım işlerini yürütmekle görevli olan bütün özel elektrik dağıtım şirketleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren devletleştirilmiştir.

Devletleştirme bedeli

MADDE 2- (1) Devletleştirme, kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsün, devletleştirme kararının Resmî Gazete'de ilan edildiği tarihteki gerçek karşılığı üzerinden hesaplanacak bedeli, nakden ve peşin olarak veya en fazla beş yıl içinde eşit taksitlerle ödenmek suretiyle yapılır. Taksitle ödeme öngörülen hallerde taksitlere, peşin ödeme gününü takip eden günden itibaren Devlet borçları için kabul edilen en yüksek faiz haddi uygulanır.

Değer Tespit ve Takdir Komisyonu

MADDE 3- (1) Devletleştirilmesine karar verilen özel teşebbüslerde yapılacak tespit ve değerlendirme işleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının temsilcisinin başkanlığında yönetmelikte belirtilecek kamu ve özel kuruluş temsilcilerinden oluşacak komisyonca yürütülür. Seçilen komisyon üyelerine yetkili sulh hukuk mahkemesinde yemin ettirilir.

Özel teşebbüste çalışanların durumu

MADDE 4- (1) Personelin devletleştirme tarihindeki hizmet süreleri ile ücret ve diğer özlük haklarının tespitinde Sosyal Sigortalar Kurumu, vergi dairesi ve ilgili diğer resmî dairelerdeki kayıtlar esas alınır.

(2) Personelin, devletleştirme kararının Resmî Gazete ile ilanından önceki çalışma sürelerine göre işlemiş kıdem tazminatları, ücret ve diğer sosyal haklarından önceki işveren, idare ile birlikte müteselsilen, bu tarihten sonra çalışacakları süreye tekabül eden kıdem, tazminatlar, ücret ve diğer haklardan ise ilgili idare sorumludur. İdarenin önceki işverene rücu hakkı saklıdır.

(3) Devletleştirilmesine karar verilen özel teşebbüste çalışan işçiler hakkında iş mevzuatı hükümleri uygulanır.

Geçersiz tasarruflar

MADDE 5- (1) Bu maddenin yayımı tarihinden sonra özel teşebbüsün sahibi veya yetkili organlarının, teşebbüsü borç altına sokacak veya teşebbüs mamelekinin azalmasına neden olacak nitelikteki ivazlı ve ivazsız bütün tasarruf ve işlemleri geçersizdir.

Yönetmelik

MADDE 6- (1) 3 üncü maddede kurulması öngörülen komisyonun üyelerinin kimlerden oluşacağı, bunlara ödenecek yolluk ve ücretler, komisyon çalışmaları ile ilgili giderler, komisyonun toplanma usul ve esasları ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer usul ve esaslar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlük

MADDE 7- Bu Kanun yayımı tarihinden 1 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.